

ERKENNING

controllersopleidingen

Onlangs hebben de eerste controllersopleidingen de nieuwe erkenning door het Register AC ontvangen. De toetsing van de post-bachelor en master-opleidingen is nog in volle gang, zodat er meer zullen volgen. Hoe gaat dat eigenlijk in zijn werk?

Bij de oprichting van het Register AC was één van de doelstellingen te komen tot gespecialiseerde opleidingen voor controllers. Inmiddels zijn er zoveel, dat wie ambitie in deze richting heeft door de bomen het bos niet meer ziet. Hoe word je een goede controller? Na twintig jaar vindt het Register AC het hoog tijd om de bestaande controllersopleidingen eens goed tegen het licht te houden en een nieuwe beoordeling op te zetten van post-bachelor controllersopleidingen, één van de toelatingseisen van het register.

Om het project grondig aan te pakken wordt gestart met een oriënterende fase, waarin het bestuur spreekt met een aantal deskundigen op het gebied van controlling en onderwijs. Dat levert een aantal inzichten op. Zo is bij aanverwante organisaties, zoals het Controllers Instituut, al gebleken dat accreditatie een tijdrovend proces is. Verder bleek dat post-bachelor (post-HBO) opleidingen niet vallen onder het werkgebied van de NVAO, het instituut dat wetelijke erkenningen uitdeelt voor het hoger onderwijs. Daar moest dus een alternatief voor komen.

Curriculum

Om opleidingen te kunnen beoordelen moet er eerst een (nieuw op te stellen) curriculum komen. Uitgangspunt daar-

bij is het profiel van de controller, dat al eerder door een groep deskundigen is opgesteld. Dit profiel geeft aan wat een controller is (of zou moeten zijn). In het profiel is informatie te vinden over onder andere de volgende zaken:

- » resultaatgebieden, zoals de kwaliteit van de managementinformatie,
- » verantwoordelijkheden, zoals het rapporteren over de efficiëntie en effectiviteit van de bedrijfsvoering,
- » opleidingsniveau,
- » vakkenkennis, zoals bijvoorbeeld van relevante wet- en regelgeving,
- » gedragscriteria, zoals integriteit, en de
- » context van de functie, zoals de positie in het management.

Vakkenpakket

Op basis van de vraag wat voor theoretische bagage men in dit beroep moet hebben, is een vakkenpakket samengesteld. Daarbij is onderscheid gemaakt in drie onderdelen.

- » De basiskennis, die in de HBO/bachelor-opleiding moet zijn opgedaan, bestaat uit vakken als Boekhouden, Recht, Belastingen en Financiering.
- » De kernvakken die in elke controllersopleiding thuishoren zijn Management Accounting, Financial Accounting,

Controllersopleidingen onder de loep

Planning & Control, Bestuurlijke Informatievoorziening, Risk Management, Organisatiekunde en Beroepsoriëntatie en Ethiek.

- » Verder kunnen in de opleiding keuzevakken voorkomen waarmee men zich kan specialiseren, zoals Marketing, Logistiek, Kwaliteitsmanagement, Compliance, Governance, Treasury en Projectmanagement.

De vakken hebben bij verschillende opleidingsinstituten verschillende namen, waardoor het nodig is om inhoudelijk te bekijken wat bij een vak aan de orde komt. Hiertoe is per kernvak omschreven wat het leerdoel, de vakinhoud en de onderwijsvorm zijn.

Zwaarte van de opleiding

Aan deze vakken zijn kwantitatieve normen toegekend om de zwaarte van de opleiding te kunnen bepalen. Dit blijkt één van de moeilijkste aspecten aan het accreditatietraject te zijn. Er zijn verschillende methoden om de zwaarte te bepalen, zoals studiepunten, studie-uren, dagdelen en ECTS. Deze methoden worden niet uniform toegepast, elk opleidingsinstituut bepaalt zelf welke methode wordt gehanteerd en berekent vaak zelf de studiebelasting. Vooral thuisstudie en het maken van opdrachten kunnen verschillend worden gewogen. Hierdoor ontstaat het risico dat een opleiding zwaarder wordt voorgesteld dan deze feitelijk is. Er is gekozen voor de methode van studie-uren en deze is gepreciseerd door een minimum aantal zogenaamde contacturen te verlangen. Contacturen, zoals college en practicum, zijn concreter te meten dan bijvoorbeeld zelfstudie en zijn van wezenlijk belang voor de kwaliteit van de opleiding.

Onafhankelijke toetsing

Voor het daadwerkelijk toetsen van de opleidingen moet dan nog een oplossing worden gezocht. Een commissie samenstellen uit de eigen gelederen garandeert onafhankelijkheid, maar biedt weinig specifieke deskundigheid op het gebied van opleidingen. Voor een commissie van vertegenwoordigers uit het onderwijsveld geldt het tegenovergestelde. Omdat het Register AC haar onafhankelijkheid hoog in het vaandel heeft staan, is ervoor gekozen de beoordeling niet zelf uit te voeren, maar deze uit te besteden aan een onafhankelijke toetsingsinstantie: het Centrum voor Post-Initieel Onderwijs Nederland. Deze instantie auditeert en beoordeelt al vele jaren talloze opleidingen en opleidingsinstituten voor instanties en de overheid. Zij hebben de nodige kennis en ervaring met het toetsen aan de hand van vooraf opgestelde kaders. Het nieuw opgestelde curriculum fungeert als het kader waaraan de opleidingen worden getoetst.

Quick scan

Uit de veelheid aan opleidingen op het gebied van accounting, control, financiën en management is een ruwe inventarisatie van maar liefst 48 opleidingen opgesteld en aan een quick scan onderworpen. Daarbij is een groot deel al meteen als ongeschikt afgevallen. De naam van een opleiding suggereert soms dat het een soort controllersopleiding is, terwijl uit de inhoud al snel blijkt dat dit niet of nauwelijks het geval is. De opleidingen die overgebleven zijn, zijn vervolgens getoetst aan het curriculum van het Register AC. Ook daarbij is een deel afgevallen omdat de samenstelling van het vakkenpakket, de inhoud van de vakken of de zwaarte van de opleiding niet aan het curriculum blijken te voldoen. De opleidingsinstituten zijn geïnformeerd over de uitkomst van de beoordeling, zodat zij de gelegenheid hebben om hierop te reageren. Vervolgens wordt er contact gelegd om hen actief te betrekken bij het traject waarmee het Register AC bezig is.

De eerste accreditaties zijn rond

De eerste opleidingen die wel voldoen en waarmee een samenwerkingsovereenkomst is gesloten, zijn inmiddels bekend. Het zijn de opleiding Certified Management Controller van de Erasmus School of Accounting & Assurance, de opleiding Master in Controlling van de Hogeschool van Amsterdam en de opleiding Master Finance & Control van het NCOI. Dit rijtje zal zeker nog langer worden, want met diverse opleidingsinstituten lopen nog contacten over de erkenning en samenwerking. Meer dan voorheen zoekt het Register AC naar een actieve samenwerking met de opleiders. Dit kan leiden tot het organiseren van bijeenkomsten, het uitwisselen van kennis, het afstemmen van programma's en uiteindelijk het verhogen van de kwaliteit van de vakopleidingen voor controllers. Zo wordt de accreditatie een eerste stap op weg naar een nieuw hoogwaardig pakket van eisen waaraan een gekwalificeerde, vakkundige controller op post-HBO/post-bachelor niveau moet voldoen. Deze eisen omvatten naast theoretische kennis ook gedrag, niveau en ervaring, wat er voor moet zorgen dat de controller als deskundig gesprekspartner van het management kan opereren.

Register AC

In de jaren tachtig kwam er behoefte aan een keurmerk voor hoog opgeleide controllers, naast de reeds bestaande kwalificaties RA en AA voor accountants. Zo ontstonden de kwalificaties RC en AC, respectievelijk voor post-universitair en post-HBO opgeleide controllers. De Stichting Register AC is onafhankelijk en dus niet gebonden aan enig (commercieel) opleidingsinstituut, bedrijf of belangenorganisatie.

Meer informatie: www.srac.nl